

Η διατλαντική σχέση απέναντι στο Grexit, τη Ρωσία και το Brexit (Εμμανουέλα Πετράκη, ΜΑ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=161874>]

2.8 Η διατλαντική σχέση απέναντι στο Grexit, τη Ρωσία και το Brexit

Οι ΗΠΑ έπαιξαν το ρόλο του διαμεσολαβητή στο ζήτημα του Grexit. Κατά τη διάρκεια της κρίσης η Αμερική ενθάρρυνε την Ελλάδα και την Ευρώπη να καταλήξουν σε συμφωνία που θα κρατήσει την Ελλάδα στην Ευρωζώνη, μέσα από συνομιλίες του Αμερικανού Προέδρου Obama με τον Έλληνα Πρωθυπουργό, την Γερμανίδα Καγκελάρια και άλλους Ευρωπαίους ηγέτες. Η αμερικανική παρέμβαση υπαγορεύθηκε κυρίως από το φόβο επέκτασης της κρίσης και στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού σε περίπτωση αδυναμίας συνεννόησης των εμπλεκόμενων μερών. Άλλωστε, από γεωπολιτική άποψη έχει ιδιαίτερη σημασία να παραμείνει η Ελλάδα κοντά στο NATO και την ευρύτερη πολιτική ασφαλείας που ακολουθεί η Δύση τα τελευταία χρόνια. Οι επεμβάσεις των ΗΠΑ σε αυτές τις εσωτερικές συζητήσεις της ΕΕ ήταν σε μεγάλο βαθμό σύμφωνες με τα συμφέροντα της Ένωσης, και ως εκ τούτου επηρέασαν θετικά την πορεία της (Dennison et al., 2016).

Και ενώ Ευρώπη και Αμερική ήταν απασχολημένες με την επίτευξη οικονομικής ανάκαμψης στον απόηχο της κρίσης, οι διεθνείς εξελίξεις έφεραν νέα ζητήματα στο προσκήνιο. Η αποσταθεροποίηση της Ουκρανίας σε συνδυασμό με την ρωσική επεκτατικότητα οδήγησαν στην προσάρτηση της χερσονήσου της Κριμαίας από τη Ρωσία, συνεπώς οι διατλαντικοί εταίροι έπρεπε να λάβουν μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Έτσι το 2014 και παρά τις διαφορές στην οικονομική φιλοσοφία, ΕΕ και ΗΠΑ συμφώνησαν για το πώς να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν τις κυρώσεις κατά της Ρωσίας. (Barnes-Dacey et al., 2015).

(Χρονο)Διάγραμμα 2.10: Οι εξελίξεις στην Ουκρανία

Πράγματι, οι υπερατλαντικοί εταίροι ενήργησαν από κοινού με επιτυχία για να περιορίσουν τη σύγκρουση στην Ουκρανία. Η ΕΕ και οι ΗΠΑ έδειξαν αρχικά έναν απρόσμενο βαθμό ενότητας και αποφασιστικότητας για την αντιμετώπιση των στρατιωτικών ενεργειών της Ρωσίας με βασικό άξονα της πολιτικής τους, την επιβολή οικονομικών αποκλεισμών. Η χρήση οικονομικών και χρηματοπιστωτικών κυρώσεων καθώς και η ακούραστη διπλωματία της Δύσης μπορεί να μην έχει επιλύσει την κρίση ολοκληρωτικά, αλλά η διαδικασία που είναι σε εξέλιξη τουλάχιστον περιορίζει τη ζημιά, δημιουργώντας ένα προηγούμενο επιτυχημένης διατλαντικής συνεργασίας σε διεθνείς συγκρούσεις (Babayán et al., 2016).

Βέβαια οι διαφορές στη διατλαντική κοινότητα παραμένουν καθώς τα έξοδα των οικονομικών αποκλεισμών βαραίνουν τους εταίρους. Για την αμερικανική πλευρά, η εφαρμογή των κυρώσεων είναι αρκετά απλή αξιοποιώντας την υπεροχή της απέναντι σε έναν πιο αδύναμο αντίπαλο. Η πρακτική αυτή έχει σχετικά μικρό οικονομικό κόστος, εν μέρει λόγω του σχεδιασμού των κυρώσεων και εν μέρει λόγω του περιορισμένου βαθμού σύνδεσης με τη ρωσική οικονομία. Για την Ευρώπη όμως, η κατάσταση είναι σαφώς διαφορετική καθώς η Ρωσία αποτελεί ένα

σημαντικό εμπορικό εταίρο. Συνεπώς, οι αναμενόμενες οικονομικές επιπτώσεις εξηγούν την απροθυμία ορισμένων κρατών-μελών της ΕΕ να επιβάλλουν κυρώσεις. Μάλιστα, ορισμένες χώρες, όπως η Ουγγαρία, η Ιταλία αλλά και η Ελλάδα, έχουν εκφράσει έντονα τη δυσαρέσκειά τους σχετικά με τη συνέχιση των εμπορικών αποκλεισμών.

Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι, η διατήρηση μιας ενιαίας διατλαντικής θέσης σχετικά με τις κυρώσεις αποτελεί βασικό στοιχείο της δυτικής πολιτικής, ίσως ακόμη πιο σημαντικό από την κλίμακα και το πεδίο εφαρμογής των ίδιων των κυρώσεων. Σε αντίθετη περίπτωση, θα ήταν μια σημαντική νίκη για τη Μόσχα να δημιουργήσει ένα μόνιμο σημείο τριβής στις σχέσεις της Ουάσιγκτον με τους Ευρωπαίους συμμάχους. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι, παρά τις εσωτερικές αντιπαραθέσεις, οι κυρώσεις της ΕΕ κατά της Ρωσίας έχουν ανανεωθεί, το οποίο είναι μια σημαντική ώθηση στις διατλαντικές σχέσεις (Weiss and Nephew, 2016).

Το 2016 όμως επεφύλασσε μια ακόμη πρόκληση για τη διατλαντική σχέση. Το ΗΒ μετά τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος τον Ιούνιο, αποφάσισε να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο Αμερικανός Πρόεδρος είχε ταξιδέψει στη Βρετανία ήδη από τον Απρίλιο για να προειδοποιήσει τη χώρα ότι δεν αναμένεται ειδική μεταχείριση για την επίτευξη συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου με τις ΗΠΑ, αν αποχωρήσει από την Ευρώπη. Ο Obama δεν έκρυψε την άποψή του ότι το Brexit είναι μια πολύ κακή ιδέα. Παράλληλα προσπάθησε να αποφύγει περαιτέρω διαμάχες γύρω από το δημοψήφισμα όπου ήδη εξέχοντα μέλη της εκστρατείας υπέρ του Brexit τον χαρακτήρισαν υποκριτή που παρεμβαίνει στις βρετανικές υποθέσεις (Collinson, 2016).

Ωστόσο το Brexit είναι πλέον γεγονός και οι ΗΠΑ φαίνεται απίθανο να ακολουθήσουν την απειλή ότι η Βρετανία θα έχει εμπορική αντιμετώπιση δεύτερης κατηγορίας, λαμβάνοντας υπόψη το δυνητικό κόστος της υπονόμευσης των διπλωματικών και στρατιωτικών δεσμών των δύο χωρών. Αντίθετα, οι Αμερικανοί αξιωματούχοι κάνουν σταδιακά πιο υποστηρικτικές δηλώσεις σχετικά με την ισχύ της «ειδικής σχέσης» ΗΠΑ- ΗΒ τονίζοντας ότι εξακολουθούν να αναλύουν τον αντίκτυπο του Brexit στις ευρωπαϊκές εμπορικές συνομιλίες. Η αλλαγή αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι μια οικονομικά ασθενέστερη Βρετανία δε θα έχει την ικανότητά να τηρήσει τις δεσμεύσεις της στο NATO και να συνεισφέρει στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας. Στο πλαίσιο αυτό, στη σύνοδο κορυφής των G20 τόσο ο Obama όσο και η May δήλωσαν ότι θα προσπαθήσουν να ελαχιστοποιήσουν τις επιπτώσεις του Brexit, τονίζοντας την εγγύτητα των σχέσεών τους (Rampton and James, 2016).

Εν κατακλείδι, παρόλα τα μειονεκτήματα τόσο της ΕΕ (συστέγαση διαφορετικών οικονομιών) όσο και των ΗΠΑ (υψηλό χρέος) και παρά τις αντιθέσεις και τις διενέξεις που κατά καιρούς δημιουργούνται, η συνεργασία των δύο αυτών εταίρων είναι απαραίτητη. Πρώτον, επειδή η διατλαντική αγορά αποτελεί τη σημαντικότερη διασυνοριακή αγορά και για τους δύο, και δεύτερον επειδή πρόκειται για τις δύο μεγαλύτερες οικονομίες στον κόσμο που μέσω της συνεργασίας τους μπορούν να προωθήσουν σε πολυμερές επίπεδο το διεθνές εμπόριο. Μπορεί η δυναμική στις διατλαντικές σχέσεις να αντιμετώπισε αρκετά εμπόδια κυρίως λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης των τελευταίων ετών, αλλά οι δύο οικονομίες θα παραμείνουν σε μεγάλο βαθμό αλληλένδετες αποτελώντας την κινητήρια δύναμη της παγκοσμιοποίησης.

(συνεχίζεται)